

Pielikums Bonnas ministru lēmumam

Darba uzdevums Mežu riska mehānisma (*FoRISK*) izveidei

Pamatinformācija par *FoRISK*

Klimata pārmaiņas nodara aizvien biežāku un intensīvāku kaitējumu Eiropas mežos, un dažādi kaitējuma notikumi aizvien biežāk ir savstarpēji saistīti vai notiek vienlaikus. Valstu līmenī tradicionālā ārkārtas situāciju plānošana saskaras ar aizvien lielākām problēmām, risinot liela mēroga mežu bojājumus. Turklāt tādi meža apdraudējumi kā kaitēkļu un slimību uzliesmojumi, vētras vai meža ugunsgrēki neapstājas pie valsts robežām un aizvien vairāk iegūst starptautisku un pārrobežu mērogu.

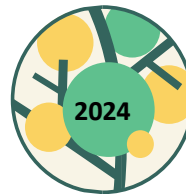
Lai pārvaldītu risku un operatīvi reaģētu uz kaitējumiem, ir nepieciešama labāka koordinācija, kā arī pieredzes un zināšanu apmaiņa starp dažādām disciplīnām un ieinteresētajām personām, tādējādi ir nepieciešama lielāka sadarbība visā Eiropā. Pamatojoties uz Bratislavas ministru rezolūciju "Eiropas mežu pielāgošana klimata pārmaiņām" [*Adapting pan-European forests to climate change*] (2021), *FOREST EUROPE* kopš tā laika ir strādājis, lai izveidotu Eiropas *FoRISK*, kura vispārējais mērķis ir atbalstīt mežu pielāgošanu mainīgajiem klimatiskajiem un augšanas apstākļiem, kā arī veicināt un uzturēt mežu un meža nozares noturības un apdraudējumu mazināšanas potenciālu Eiropas līmenī attiecībā uz meža kaitējumiem nākotnē.

Saskaņā ar *FOREST EUROPE* ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas (*SFM*) satvaru un saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas katastrofu riska mazināšanas biroja (*UNDRR*) Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai nākotnē *FoRISK* būs vērsts uz zināšanu apmaiņu, lai nodrošinātu proaktīvu riska pārvaldību, jo īpaši risinot katastrofu riska pārvaldības cikla novēršanas, sagatavotības, reaģēšanas un atveseļošanas posmus. Turpmāk minētie *FoRISK* mērķi un pamatprincipi tika izstrādāti ciešā sadarbībā ar parakstītājvalstīm un novērotājiem izmēģinājuma posmā (2021–2023).

Eiropas mēroga *FoRISK* mērķi un ieguvumi

FoRISK ir paredzēts, lai palīdzētu parakstītājvalstīm un novērotājiem panākt vienotu izpratni par to, kādas pieejas izmantot nozīmīgāko meža apdraudējumu (piemēram, biotisko un abiotisko apdraudējumu un to radītā domino efekta seku) novēršanai, un atbalstīt šo valstu darbu:

1. turpinot stiprināt starptautisko un pārrobežu sadarbību un tīklošanu saistībā ar katastrofu riska pārvaldību, mežu pielāgošanu un noturību;
2. stimulējot zināšanu un informācijas apmaiņu politikas–zinātnes–prakses saskarpunktos, ko panāk:
  - a. veicinot ekspertu spēju un labas prakses vadlīnijas, ko nodrošina ar to, ka tiek

sekmētas zināšanu apmaiņas iespējas katastrofu riska pārvaldības jomā, galveno uzmanību pievēršot riska novēršanai un sagatavotībai, kā arī mežu pielāgošanai un noturībai;

- b. sniedzot zinātniskas un uz pierādījumiem balstītas rekomendācijas attiecībā uz politiku un lēmumu pieņemšanu par to, kā uzturēt un sekmēt mežu noturību un veicināt spēju pielāgoties mežu kaitējumiem;

3. aizvien vairāk proaktīvi iesaistot sabiedrību un plašsaziņas līdzekļus un izplatot informāciju pieklūstamā un atbilstošā formātā.

FoRISK rīki

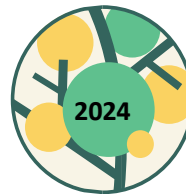
FoRISK proaktīvi nodrošinās:

1. ekspertu tīklu, pamatojoties uz esošo *FoRISK* tīklu, kas ir pirmais ieejas punkts jauniem partneriem un iniciatīvām valstu un Eiropas līmenī, un tā mērķis ir aptvert dažādu Eiropas reģionu atšķirīgo kontekstu un ģeogrāfiju. Šā tīkla dalībnieki ir *FOREST EUROPE* parakstītājvalstu nominētie pārstāvji, un tajā tiks iesaistīti novērotāji un uzaicinātie eksperti;
2. katastrofu riska pārvaldības labas prakses vadlīnijas un politikas rekomendācijas, piemēram:
  - a. tiks izplatīti materiāli, piemēram, politikas kopsavilkumi, faktu lapas un ziņojumi, kas paredzēti izplatīšanai galvenokārt angļu valodā, bet ir iespēja atbalstīt parakstītājvalstis, nodrošinot būtiskāko materiālu tulkošanu valsts valodā;
  - b. tiks piedāvāta platforma mērķorientētu notikumu rīkošanai, piemēram, darbsemināriem, vebināriem un mācībām, lai veicinātu spējas un apmaiņu zinātnes, prakses un politikas saskarpunktos;
3. saziņu ar plašsaziņas līdzekļiem, tīmekļvietnes, blogus, intervijas, mācību materiālus un audiovizuālos materiālus, sociālo mediju kanālus un ziņojumus, lai labāk informētu politikas veidotājus, ieinteresētās personas un plašāku sabiedrību par tēmām, kas saistītas ar meža kaitējumu, popularizētu *FoRISK* darbu un sniegtu arī fundamentālus materiālus izmantošanai starptautiskā un valstu līmenī.

Eiropas mēroga *FoRISK* pamatprincipi

Visās Eiropas *FoRISK* darbībās ir piemērojami šādi pamatprincipi:

- garantēt visu darbību pārredzamību;
- būt atvērtiem pret ikvienu, kas ir ieinteresēts sadarboties, lai veicinātu Eiropas katastrofu riska pārvaldību;

- veicināt plašu dialogu par abiotiskiem un biotiskiem meža kaitējuma faktoriem un veicināt Eiropas daudzveidīgo reģionu un meža nozares ieinteresēto personu sadarbību;
- palielināt sinerģiju ar esošajām iniciatīvām, programmām, projektiem un organizācijām, lai novērstu darba dublēšanos valsts, Eiropas un starptautiskajā līmenī, kas sniegs pievienoto vērtību visiem partneriem;
- sintezēt kopīgus rezultātus un zināšanas un darīt tos savlaicīgi pieejamus politikas veidotājiem un praktiķiem, izmantojot mērķorientētus saziņas un informēšanas kanālus.

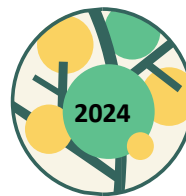
Eiropas mēroga *ForISK* struktūra un finansējums

ForISK sekretariāts atradīsies Eiropas Meža institūta (*EFI*) (www.efi.int) reģionālajā birojā Bonnā no 2025. gada sākuma. *EFI* nodrošina, ka šis sekretariāts var pildīt visus tā uzdevumus, jo šai starptautiskajai organizācijai ir plaša pieredze mežu noturības jomā. Šajā ziņā var izmantot arī priekšrocības, ko sniedz *EFI* administrācija, tās komunikācijas vienība un citi šajā starptautiskajā organizācijā pieejamie pakalpojumi, kā arī pieredze finansējuma piesaistē.

ForISK un tā darba programma(-s) ir process, ko virza tā dalībnieki. Ir plānots, ka *ForISK* parakstītājvalstīm un novērotājiem Eiropas līmenī un ciešā sadarbībā ar esošām iniciatīvām, programmām, projektiem vai ar valsts un starptautiska līmeņa organizācijām sniegs uzticamu, strukturālu stabilitāti un drošu atbalstu, kas nepieciešams, lai nostiprinātu mežu noturīgumu un pielāgošanos kā nākotnes mežiem raksturīgu īpašību.

Saskaņā ar Bonnas ministru lēmumu ir svarīgi atbalstīt šo mehānismu ar brīvprātīgu finansējumu, ko attiecīgā gadījumā un pēc iespējas iemaksā īpaši izveidotā *ForISK* finansējuma devēju trasta fondā (*MDTF*). *EFI* administrēs *ForISK* *MDTF*. *EFI* drīkst izmantot *MDTF* aktīvus pēc vajadzības, lai segtu radušās izmaksas. Iemaksas *MDTF* ir brīvprātīgas, un dalība *ForISK* tīklā ir atvērta visām *FOREST EUROPE* parakstītājvalstīm neatkarīgi no to finansiālajām iemaksām. Ne tikai *FOREST EUROPE* parakstītājvalstis, bet arī novērotājas organizācijas ir aicinātas veikt ieguldījumus arī natūrā, piemēram, dalīties ar pieredzi, iesaistīties diskusijās un brīvprātīgi uzņemties notikumu rīkošanu, ievērojot centienu dalīšanas pieeju.

Galvenās darbības koordinēs neliels sekretariāts. *EFI* iecels sekretariāta personālu, kura sastāvā būs viens koordinators, kam palīdzēs eksperts ar zināšanām jaunākajā mežu riska pētniecībā un kas administrēs *ForISK* tīklu un koordinēs un atbalstīs programmu un darbības. Turklāt sekretariāts reizi gadā ekspertu līmeņa sanāksmē (*ELM*) ziņos *FOREST EUROPE* parakstītājvalstīm un novērotājiem par panākto progresu un sasniegumiem. Gadījumā, ja Eiropas mežos rodas riska situācijas, mehānisma struktūrai ir jāspēj uz laiku palielināt personālu, ja tam ir pieejami līdzekļi.

Pievienojoties *FoRISK*, ir svarīgi katrai *FOREST EUROPE* parakstītājvalstij iecelt nacionālo *FoRISK* kontaktpunktu kā pārstāvi un oficiālo *FoRISK* kontaktpunktu. Nacionālā *FoRISK* kontaktpunkta uzdevums ir sadarboties ar sekretariātu un attiecīgajām valsts ministrijām un aģentūrām, piedāvāt tēmas, kas būtu iekļaujamas sākotnējā darba plānā, pamatojoties uz *FOREST EUROPE* parakstītājvalstu vajadzībām un prioritātēm. Tālab nacionālie *FoRISK* kontaktpunkti piedalās nacionālo *FoRISK* kontaktpunktu grupas sanāksmēs, kas tiek rīkotas vismaz reizi gadā. Nacionālie *FoRISK* kontaktpunkti iesaistīs attiecīgos savas valsts vai organizācijas ekspertus tematiskajās jomās, kas attiecas uz *FoRISK*, un izplatīs jaunāko *FoRISK* informāciju valsts līmenī. Turklāt tiks iesaistīti *FOREST EUROPE* novērotāju organizāciju pārstāvji, kā arī neatkarīgi eksperti no zinātnes, politikas un prakses aprindām tiks aicināti iesaistīties konkrētās tēmās.

Tiks izveidota koordinācijas komiteja, kuras sastāvā būs *FOREST EUROPE* parakstītājvalstis, kas veic finanšu iemaksas *FoRISK MDTF*. Koordinācijas komitejas uzdevums ir sniegt vadlīnijas par *FoRISK* stratēģisko virzību un tā darbībām, kas tiek finansētas no *MDTF*. Parakstītājvalstis *FOREST EUROPE* ekspertu līmeņa sanāksmē apspriedīs un saskaņos koordinācijas komitejas darbības veidu, tostarp tās lomu un dalību attiecībā uz nacionālo *FoRISK* kontaktpunktu grupas uzdevumiem.